

Original Research Article

คุณภาพชีวิตและเส้นทางอาชีพหมอนวดแผนไทยของคนไทยใน
สาธารณรัฐประชาชนจีน

Thai Individuals Working as Traditional Thai Massage
Therapists in China

พีรณัฐ กำจัดไพรพิพล*

Peeranut Kumchutphaireephol*

ARTICLE INFO

Name of Author &
Corresponding Author: *

1. พีรณัฐ กำจัดไพรพิพล*

Peeranut Kumchutphaireephol

วิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต
ประเทศไทย

College of Social Innovation, Rangsit
University, Thailand

Email: 15521112619@163.com

คำสำคัญ:

คุณภาพชีวิต; เส้นทางอาชีพ; หมอนวดแผนไทย

Keywords:

Quality of Life; Career Paths; Traditional
Thai Massage

Article history:

Received: 20/05/2024

Revised: 02 /06/2024

Accepted: 30/07/2024

Available online: 14/12/2024

How to Cite:

Kumchutphaireephol, P. (2024). Thai
individuals working as traditional Thai
massage therapists in China. *Journal
Dhamma for Life*, 30(4), 64-85.

ABSTRACT

This research aims to: 1) study the expectations of Thai individuals working as traditional Thai massage therapists in China; 2) explore the career paths, problems, and obstacles faced by Thai individuals practicing traditional Thai massage in China; and 3) examine the quality of life of Thai individuals practicing traditional Thai massage in China. The qualitative research employed in-depth interviews with a sample group of ten individuals, including three personnel from the Thai consulate, Thai massage parlors in China (owned by a Chinese and a Thai individual each), and five Thai massage practitioners in China. Data was collected through note-taking and audio recordings for analysis.

The findings reveal that working as a traditional Thai massage therapist in Thailand often yields a relatively low income, prompting individuals to choose opportunities in China for a more stable income and lower visa-related expenses compared to other countries. Thai massage therapists expect to receive workplace care and timely salaries according to agreements, seeking professional stability through a steady income. However, language barriers, unfair contract conditions, and restrictions on mobility, such as holding passports, pose challenges. Additionally, some face legal issues affecting their quality of life, including dissatisfaction with working conditions, welfare, and transportation systems, which are perceived as better in China than in Thailand.

Nevertheless, many Thai massage therapists in China express concerns about professional stability, citing anxiety related to Chinese work culture and the ease with which clients or employers can look down upon them. While some report negative experiences, others have not encountered such adverse situations.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาความคาดหวังของคนไทยที่มีอาชีพหมอนวดแผนไทย ที่ไปทำงานในประเทศจีน
- 2) เพื่อศึกษาเส้นทางอาชีพ ปัญหาและอุปสรรคของคนไทยที่ไปประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีน
- 3) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของคนไทยที่ประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ในสถานกงสุลใหญ่ จำนวน 3 คน ร้านนวดแผนไทยในประเทศจีน จำนวน 2 ร้าน เป็นเจ้าของร้านที่เป็นคนจีน 1 คน และคนไทย 1 คน และสัมภาษณ์คนไทยที่ประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีนรวมทั้งหมด 5 คน ใช้วิธีการจดบันทึก และบันทึกเสียงเพื่อนำมาใช้ถอดความสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า การทำงานเป็นหมอนวดแผนไทยในประเทศไทยมีรายได้ที่ค่อนข้างต่ำ จึงตัดสินใจเลือกไปทำงานที่ประเทศจีนเพื่อโอกาสในการสร้างรายได้ที่มั่นคงกว่าและมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการทำวีซ่าทำงานที่ต่ำกว่าประเทศอื่น หมอนวดแผนไทยมีความคาดหวังต่อการทำงานในเรื่องของการที่จะได้รับสวัสดิการการดูแลพนักงานจากสถานที่ทำงานและการได้รับเงินเดือนที่ตรงเวลา และเป็นไปตามข้อตกลง และความมั่นคงในสายอาชีพจากการมีรายได้ที่มั่นคง อย่างไรก็ตาม หมอนวดแผนไทยมักจะมีปัญหาและอุปสรรคในเรื่องของภาษา การถูกนายจ้างเอาเปรียบในเงื่อนไขสัญญา หรือถูกยึดหนังสือเดินทางไว้เพื่อป้องกันไม่ให้ย้ายร้าน รวมถึงการเข้ามาทำงานอย่างผิดกฎหมายในแง่ของคุณภาพชีวิต หมอนวดไทยส่วนใหญ่รู้สึกพึงพอใจกับคุณภาพชีวิตด้านวัตถุ ทั้งในด้านรายได้ ด้านสวัสดิการ และด้านระบบขนส่งสาธารณะที่ดีกว่าประเทศไทย อย่างไรก็ตามหมอนวดแผนไทยที่ทำงานในประเทศจีนจำนวนมากยอมรับว่าตนเองมีความกังวลในความมั่นคงในอาชีพการทำงาน และนิสัยและวัฒนธรรมบางอย่างของลูกค้าบางราย และบางคนมีสภาพจิตใจที่ค่อนข้างแย่จากการถูกลูกค้าหรือนายจ้างดูถูก ขณะที่บางคนไม่พบประสบการณ์ที่เลวร้ายเหล่านี้

บทนำ

การนวดเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่มีมาตั้งแต่อดีตกาล ซึ่งเกิดจากสัญชาตญาณของมนุษย์ เมื่อมีอาการเจ็บป่วยหรือปวดเมื่อย ก็มักจะมีการบีบนวดในบริเวณดังกล่าว เพื่อบรรเทาอาการปวดเมื่อย ซึ่งต่อมาเมื่อผู้คนได้เริ่มเล็งเห็นถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการบีบนวด จึงทำให้เกิดเป็นอาชีพหมอนวดในที่สุด (สำนักงานพัฒนาสังคม, 2561; Hfocus, 2559) โดยหลักฐานทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการนวดที่เก่าแก่ที่สุด คือ ศิลาจารึกที่ถูกค้นพบในวัดป่ามะม่วง ซึ่งตรงกับสมัยพ่อขุนรามคำแหง เมื่อถึงยุคสมัยกรุงศรีอยุธยาในสมัยของพระบรมไตรโลกนาถ ได้มีการปรากฏความในกฎหมายตราสามดวงถึงการแบ่งส่วนราชการให้มีกรมหมอนวดเป็นกรมใหญ่ เจ้ากรม และปลัดกรมมีศักดิ์มากกว่ากรมอื่น ๆ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ได้ทรงโปรดเกล้าให้มีการปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม และสถาปนาเป็นวัดหลวง โดยได้รวบรวมผู้มีความรู้ทางการแพทย์ เพื่อทำการจารึกตำรายาสมุนไพรไว้ตามศาลา รายรอบอุโบสถ และยังทรงโปรดให้สร้างภาพฤษีติดบนฝาผนังให้ประชาชนศึกษา และนำไปปฏิบัติ (คมชัดลึก, 2562; Thaihand Massage, 2565) ในปัจจุบัน โดยองค์การยูเนสโก (UNESCO) ได้มีการประกาศขึ้นทะเบียนการนวดแผนไทยให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในประเภท Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2562 (คมชัดลึก, 2562) ซึ่งก็ทำให้การนวดแผนไทยนั้น ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากทั้งจากคนไทยและคนต่างชาติ รวมไปถึงย่านธุรกิจที่สำคัญในประเทศจีนด้วย

ภาพรวมของธุรกิจนวดแผนไทยในประเทศจีนนั้น ในปัจจุบันการให้บริการนวดแผนไทย และการนวดสปาเป็นอีกธุรกิจเพื่อสุขภาพที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในประเทศจีน ทั้งนี้ เนื่องจากในปัจจุบัน ประชาชนชาวจีนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยมีรายรับที่สูงขึ้น ทำให้ประชาชนจีนหันมาแสวงหาความสุขเพื่อผ่อนคลายความเครียดจากการทำงานโดยใช้บริการนวดผ่อนคลาย และการนวดสปาเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะกับในเมืองใหญ่ๆที่มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจได้แก่ ปักกิ่ง เซี่ยงไฮ้ และกวางโจว เป็นต้น โดยกลุ่มลูกค้าหลักที่นิยมไปใช้บริการยังสถานเสริมความงามและบำรุงผิวพรรณนั้น มีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปอย่างน่าสนใจ กลุ่มสาววัยรุ่นพนักงานออฟฟิศ อายุ 20-30 ปีที่หันมาให้ความสนใจในเรื่องรูปร่างหน้าตา และใส่ใจผิวพรรณตั้งแต่วัยสาวจนถึงขนาดที่ต้องการใช้บริการจากผู้เชี่ยวชาญด้านนี้โดยเฉพาะ (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2555: 1) ซึ่งก็ส่งผลทำให้ในปัจจุบัน อาชีพพนักงานบริการนวดแผนไทยและนวดสปากำลังเป็นที่ต้องการอย่างมากในประเทศจีน แต่อย่างไรก็ดี ในการทางเดินไปทำงานเป็นพนักงานนวดในประเทศจีนซึ่งรวมถึงมณฑลกว่างตุงและมณฑลไห่หนาน โดยส่วนใหญ่แล้ว มักประสบปัญหาต่าง ๆ มากมาย ตั้งแต่การได้วีซ่ามาติดประเภท การถูกเบี้ยวค่าจ้าง และเงื่อนไขการทำงานที่ไม่ตรงตามสัญญา ซึ่งยังไม่รวมถึงอุปสรรคในการสื่อสารภาษาจีนกับนายจ้างเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรม โดยที่ผ่านมา ทั้งสถานทูตที่ปักกิ่งและสถานกงสุลใหญ่ที่ตั้งอยู่ตามเมืองต่าง ๆ ในประเทศจีนต่างก็พบว่า มีพนักงานนวดไทยถูกหลอกลวงให้เดินทางไปทำงานนวดสปาหรือนวดแผนโบราณที่ประเทศจีนเป็นจำนวนมาก โดยเสนอค่าตอบแทนในอัตราที่สูง แต่ในความเป็นจริง พนักงานเหล่านั้น กลับได้รับค่าจ้างและสวัสดิการต่าง ๆ ที่ไม่เป็นไปตามที่ตกลงไว้ นอกจากนี้ ยังพบปัญหาจากการที่กฎหมายของประเทศจีน

ยังไม่เอื้อต่อการนำเข้าแรงงานบริการการนวดจากต่างชาติ จึงทำให้มีปัญหาในเรื่องของวิชาที่ทางจีนไม่ยอมออกให้ และทำให้ต้องกลายเป็นแรงงานผิดกฎหมาย ซึ่งไม่สามารถเรียกร้องสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ กับนายจ้างได้ (ศูนย์บริการข้อมูลธุรกิจไทยในจีน, 2556)

จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษา คุณภาพชีวิตและเส้นทางอาชีพหมอนวดแผนไทยของคนไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา คุณภาพชีวิต และความคาดหวัง ปัญหาและอุปสรรคการเดินทางไปประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีน และศึกษาคุณภาพชีวิต และความคาดหวังของคนไทยที่มีอาชีพหมอนวดแผนไทยที่ไปทำงานในประเทศจีน โดยผลที่ได้จากการศึกษาจะถูกนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมอาชีพหมอนวดแผนไทยที่ต้องการจะไปทำงานในต่างประเทศให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคาดหวังของคนไทยที่มีอาชีพหมอนวดแผนไทย ที่ไปทำงานในประเทศจีน
2. เพื่อศึกษาเส้นทางอาชีพ ปัญหาและอุปสรรคของคนไทยที่ไปประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีน
3. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของคนไทยที่ประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีน

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับการนวดแผนไทย

การนวดแผนไทย หรือการนวดแผนโบราณ เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างหนึ่งในด้านการแพทย์แผนไทย ซึ่งมีการสืบทอดจากบรรพบุรุษมาช้านานจนถึงปัจจุบัน โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการนวดแผนไทย ไว้ดังนี้ ประโยชน์ บุญสินสุข (2543: 13) ได้กล่าวถึงความหมายของการนวดแผนไทยไว้ว่า เป็นการกระทำที่เกิดจากการที่คนเราเมื่อมีอาการปวดเมื่อยหรือเจ็บป่วย ก็จะทำให้ผู้อยู่ใกล้เคียงมักจะใช้วิธีการบีบนวดในบริเวณดังกล่าว เพื่อบรรเทาอาการปวดเมื่อย ซึ่งเมื่อผู้คนได้เริ่มเล็งเห็นถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการบีบนวด จึงได้มีการถ่ายทอดความรู้ และพัฒนาต่อ ๆ กันมาจนทำให้การนวดนั้น กลายมาเป็นศาสตร์ที่มีความสำคัญในการบำบัดรักษาอาการปวดเมื่อยต่าง ๆ มานพ ประภาษานนท์ (2549: 13-14) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการนวดแผนไทยไว้ว่า การนวดเป็นศาสตร์แห่งการถ่ายทอดความรักและความปรารถนาดีอย่างหนึ่ง โดยการใช้วิธีการสัมผัสและลูบไล่ง่ายไปผู้ถูกนวด เพื่อทำให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลายทั้งร่างกายและจิตใจ จากที่กล่าวมาทั้งหมด จะสามารถสรุปได้ว่า การนวดแผนไทย เป็นศาสตร์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ซึ่งช่วยทำให้ผู้ถูกนวดเกิดความรู้สึกผ่อนคลายความเครียด และบรรเทาอาการปวดเมื่อย รวมทั้งบำบัดโรคต่าง ๆ ได้

ประเภทของการวางแผนไทย

สถาบันการแพทย์แผนไทย (2547: 111-112) ได้ทำการแบ่งประเภทของการวางแผนไทยออกเป็น 2 ประเภท คือ การวางแผนไทยแบบราชสำนัก และการวางแผนไทยแบบทั่วไป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) การวางแผนไทยแบบราชสำนัก หมายถึง การวางแผนเพื่อถวายผู้ที่มียศถาบรรดาศักดิ์ต่าง ๆ โดยมีจุดเด่นของการวางแผนไทยแบบราชสำนัก เป็นศาสตร์และศิลปะที่ถ่ายทอดความรู้ความสามารถในการรักษาโรคที่เกี่ยวกับระบบกล้ามเนื้อ กระดูกและส่วนสำคัญที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากมีจุดประสงค์ในการรักษาโรค ซึ่งต้องมีการคัดเลือกผู้ที่สืบทอด คือมีคุณสมบัติพอเพียงในการรับวิชานี้ เช่น มีพื้นฐานวิชาวิทยาศาสตร์การแพทย์เป็นรากฐาน วิชาการแพทย์แผนปัจจุบัน 2) การวางแผนไทยแบบเชลยศักดิ์ (แบบทั่วไป) เป็นรูปแบบการวางแผนตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สืบทอดต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น โดยผู้วางแผนจะเริ่มวางแผนจากเท้าขึ้นไปยังหัวเข่า แล้วไปสู่โคนขา มีการ นวดท้อง หลัง ไหล่ ต้นคอและแขน จนทั่วตัว ซึ่งการนวดแบบเชลยศักดิ์เป็นที่รู้จักกันทั่วไปว่า “จับเส้น” เพื่อให้เลือดลมเดินได้สะดวกขึ้น ซึ่งตรงกับแพทย์แผนปัจจุบันคือ การนวดเพื่อเพิ่มหรือส่งเสริมการไหลเวียนของเลือด นอกจากนี้ ยังมีผลให้การทำงานของอวัยวะที่อยู่ห่างออกไปจากบริเวณนวดกลับสู่ภาวะปกติ

ทฤษฎีความคาดหวัง

ความคาดหวัง (expectancy) เป็นการตั้งความปรารถนา หรือการพยากรณ์ล่วงหน้าของบุคคลในสิ่งที่จะเกิดขึ้นต่อไป เช่น ในการทำงาน การที่พนักงานคาดหวังว่าพวกเขาจะได้รับโบนัสประจำปีเป็นจำนวนมาก การคาดหวังดังกล่าวนี้ จะส่งผลให้พนักงานดังกล่าว มีความกระตือรือร้นโดยความคาดหวังก่อให้เกิดแรงผลักดันหรือเป็นแรงจูงใจที่สำคัญต่อพฤติกรรมการทำงานในองค์กร ถ้าได้มีการกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรทำงานโดยวางแผนและตั้งเป้าหมาย ตั้งระดับของผลงานตามที่ควรจะเป็นหรือคาดหวัง อาจเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ช่วยยกระดับมาตรฐานของผลงานของบุคลากร ซึ่งเมื่อได้ผลงานดีขึ้น ผู้บริหารก็พิจารณาผลตอบแทนที่ใกล้เคียงกับสิ่งที่บุคลากรคาดว่าจะได้ เช่นนี้นับว่าได้รับประโยชน์พร้อมกัน ทั้งองค์กรและ ผู้ปฏิบัติงาน Luthans ได้กล่าวว่า ทฤษฎีความคาดหวังมาจากแนวความคิดที่เกี่ยวกับความคาดหวังในสาขาจิตวิทยาของ เลวิน (Lawin) และทอลแมน (Tolman) โดย วรูม (Vroom) เป็นผู้พัฒนาทฤษฎีนี้ขึ้นในปี ค.ศ. 1964 จากแนวความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเลือก และจากทฤษฎีด้านเศรษฐกิจ โดย วรูมได้นำแนวคิดนี้มาตั้งเป็นทฤษฎีความคาดหวัง เพื่ออธิบายถึงการจูงใจในการทำงาน และต่อมาทฤษฎีความคาดหวังของวรูมได้รับความนิยมเพื่อนำมาศึกษาเกี่ยวกับความคาดหวังและการจูงใจ (กรรวิ กันเงิน, 2550: 36-37)

วิกเตอร์ เอช วรูม (Vroom, 1970, อ้างถึงใน กรรวิ กันเงิน, 2550: 37) อธิบายถึงทฤษฎีความคาดหวังว่า การที่บุคคลจะกระทำการใดก็ตาม ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัย 4 ประการ ได้แก่ (1) ผลตอบแทนที่บุคคลจะได้รับเหมาะสมกับบทบาทที่บุคคลเป็นอยู่เพียงใด (2) ผลที่บุคคลได้รับนั้น พอใจหรือไม่พอใจ หรือมีคุณค่าหรือไม่เพียงใด (3) เมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นแล้ว จะต้องเชื่อว่าเขาจะต้องเป็นผู้ได้รับประโยชน์นั้น (4) บุคคลย่อมมีโอกาสได้รับผลตอบแทนตามความคาดหวังโดยมีองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของบุคคล 3 องค์ประกอบ คือ การรับรู้คุณค่า (Valence) ความสัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์กับการกระทำ

(Instrumentality) และ ความคาดหวัง (Expectancy) หรือทฤษฎีวีไออี (VIE Theory) ดังนี้ การรับรู้คุณค่า (Valence: V) คือ การรับรู้หรือการเข้าใจของบุคคลเกี่ยวกับคุณค่า ของผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับ กล่าวคือ การรับรู้คุณค่า เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการให้คุณค่า ผลตอบแทนของบุคคล ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับ ผลลัพธ์ (Instrumentality: I) คือ ความเข้าใจ หรือความเชื่อของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไปของที่ ผลตอบแทน หรือความสำเร็จหรือรางวัล และความคาดหวัง (Expectancy: E) คือ ความเข้าใจหรือความเชื่อ ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไปได้ที่ความพยายามในการปฏิบัติงานจะส่งผลต่อระดับความสำเร็จของงาน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

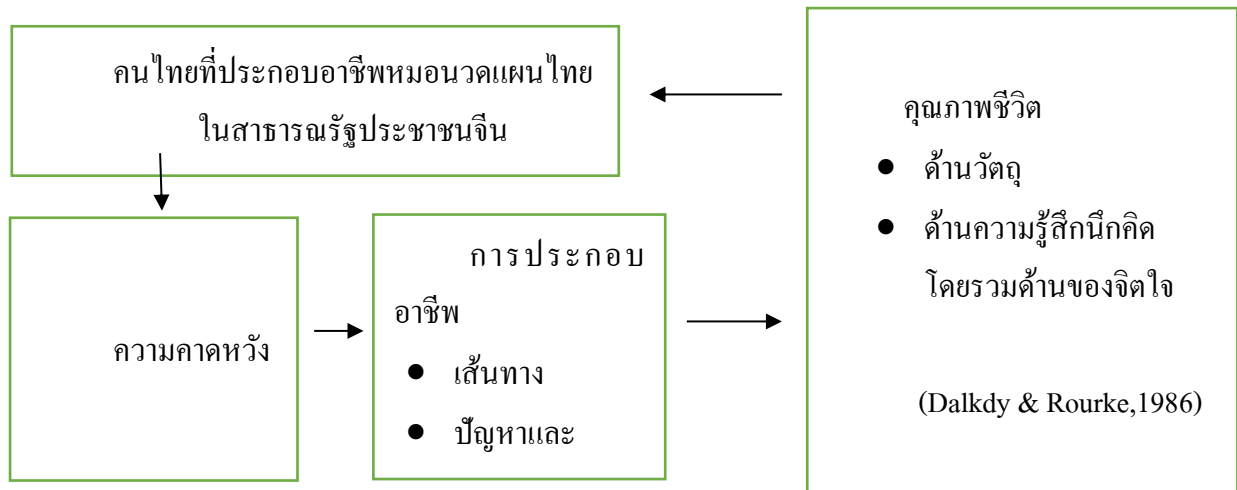
Booz Allen Hamilton (1973: 5) ได้อธิบายเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตไว้ว่า ในแง่เศรษฐกิจนั้น คุณภาพชีวิต เป็นเรื่องที่ผู้คนส่วนใหญ่มีความสุขและมีความสุขสบายทางด้านวัตถุ ดังนั้น คุณภาพชีวิตจึงหมายถึง การที่ผู้คนมีความสามารถที่จะทำมาหากิน มีรายได้เพียงพอสำหรับการใช้เป็นค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน โดย ยังคงมีเวลาว่างเพียงพอสำหรับการพักผ่อน ตลอดจนมีโอกาสที่จะนำรายได้ไปใช้สอยได้ตามความพอใจ หรือ กล่าวเป็นอีกนัยหนึ่ง คือ คุณภาพชีวิต หมายถึงการที่บุคคลนั้น ๆ มีทางเลือกในการกำหนดรูปแบบการดำเนิน ชีวิต Wallace (1974: 6) ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตไว้ว่า หมายถึง สภาพทั้งหลายซึ่งนำมาสู่ความพึง พอใจแก่บุคคลทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆจากแนวคิดเรื่องคุณภาพชีวิต ชี้ให้เห็นว่า คุณภาพชีวิตเป็นเรื่องของการดำเนินชีวิตทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และความรู้สึกทางจิตใจหรือด้านอื่น ๆ ได้อย่างมีความสุข ซึ่งการที่จะดำรงตนเป็นผู้ที่มีชีวิตอย่างมีคุณภาพได้นั้น ต้องมีองค์ประกอบอย่างน้อย 3 ประการ ซึ่งประกอบด้วย 1) องค์ประกอบด้านสังคม คือ การมีคุณธรรม มีการศึกษา และภาวะผู้นำ รวมถึง การมีพฤติกรรมที่สมาชิกในสังคมพึงปฏิบัติต่อกัน 2) องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ คือ การมีรายได้เพียงพอสำหรับการดำรงชีวิต และ 3) องค์ประกอบด้านการเมืองคือ มีโครงสร้างทางการเมืองที่มั่นคงและเปิดโอกาสให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพของชีวิตการทำงาน

ความหมายของคุณภาพชีวิตการทำงาน จะขึ้นอยู่กับแนวคิดในเรื่องการทำงาน โดยหากเน้นเกี่ยวกับคนก็ จะกล่าวว่า คุณภาพชีวิตการทำงาน คือ คุณภาพของสัมพันธภาพระหว่างผู้ปฏิบัติงานและสภาพแวดล้อมทั้งหมด ของการทำงาน (Davis , 1977: 53) เมื่อให้ความสำคัญของงานร่วมกันกับคน คุณภาพชีวิตการทำงานก็เป็น ลักษณะเชิงนามธรรม เป็นความรู้สึกในการทำงานร่วมกันให้เกิดผลดีที่สุดเพื่อจุดมุ่งหมายเดียวกัน (Katzell, 1980: 411) ซึ่งจะเห็นได้ว่า ครอบคลุมความรู้สึกของคนเกี่ยวกับทำงานและสัมพันธภาพระหว่างบุคคล โดย ตอบสนองความต้องการและความปรารถนาของบุคคลในการทำงาน นอกจากนี้ยังเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการ แสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจในองค์กร (Walton, 1975: 21) Walton (1975) ได้กำหนด เกณฑ์คุณภาพชีวิตการทำงาน ซึ่งประกอบด้วยคุณสมบัติ 8 ประการ ดังนี้ ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ความสมดุลระหว่างชีวิตงานกับชีวิตด้านอื่น ค่าตอบแทนที่ยุติธรรมและเพียงพอ การพัฒนาความสามารถของ

บุคคล การเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคม การบูรณาการด้านสังคม สิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ
ธรรมบุญในองค์กร

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา : ผู้วิจัย, 2565

ระเบียบวิธีการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการใช้การเก็บ ข้อมูลเป็นการ สัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยเป็นการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างเฉพาะเจาะจง ดังต่อไปนี้ คนไทยที่ ประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีน 5 คน นายจ้างที่ประกอบการธุรกิจนวดแผนไทยในประเทศจีน 2 คน (คนจีน 1 คนไทย 1 คน) เจ้าหน้าที่ในสถานกงสุลใหญ่ ณ นครกว่างโจว 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตและเส้นทางอาชีพหมอนวดแผนไทย ของคนไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย สร้างแบบ สัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัยและนำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปเสนอต่ออาจารย์ที่ ปรีक्षाและผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของเนื้อหา (Content Validity) และให้ ข้อเสนอแนะที่ต้องมีการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาของคำถามให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ นำแบบสัมภาษณ์ที่ ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2.2 แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยในการวิจัยครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) จำนวน 1 ชุด ซึ่งแบ่งหัวข้อการสัมภาษณ์ออกเป็น 5 ส่วนดังนี้ ส่วน

ที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์และครอบครัว ส่วนที่ 2 ภาพรวมในการประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีน ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคการเดินทางไปประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีน ส่วนที่ 4 คุณภาพชีวิตในการประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีน ส่วนที่ 5 ความคาดหวังในการประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจาก 2 แหล่งที่มาคือ แหล่งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

3.1 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับงานที่ศึกษาอยู่ ซึ่งได้จากเอกสารทางวิชาการ หนังสือตำราเรียนบทความวารสารวิชาการของต่างประเทศและอินเทอร์เน็ต และข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการออกแบบสัมภาษณ์ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล (In-depth Interview) เก็บรวบรวมโดยใช้เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์ สำหรับการตอบคำถามแบบปลายเปิด (Open-End) ในการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน โดยทำการติดต่อกับ สถานกงสุลใหญ่ ณ นครกว่างโจว เพื่อนัดตารางเวลาสัมภาษณ์ทางออนไลน์กับเจ้าหน้าที่ในสถานกงสุลใหญ่ จำนวน 3 คน และทำการติดต่อร้านนวดแผนไทยในประเทศจีน จำนวน 2 ร้าน เพื่อสัมภาษณ์ทางเจ้าของร้านที่เป็นคนจีน 1 คน และคนไทย 1 คน และสัมภาษณ์คนไทยที่ประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในร้านนวดแผนไทยในประเทศจีน รวมทั้งหมด 5 คน โดยใช้เวลาสัมภาษณ์ต่อคนไม่เกิน 30 นาที โดยใช้วิธีการจดบันทึกและบันทึกเสียงในการบันทึกบทสนทนาผ่านโปรแกรม ZOOM หรือ WeChat เพื่อนำมาใช้ถอดความสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ทั้งหมด แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลตาม วัตถุประสงค์ของการวิจัยที่วางไว้ ใช้วิธีการการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และนำข้อความหรือประโยคที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันมาไว้กลุ่มเดียวกันจากนั้นทำการกำหนดข้อความสั้นๆ เพื่อใช้เป็นนิมิตน์หรือหัวข้อสรุปแนวคิดที่สะท้อนความหมายสำคัญทั้งที่ปรากฏชัดแจ้งและแฝงอยู่ในข้อมูลส่วนย่อยนั้นแล้วจึงนำหัวข้อสรุปแนวคิดที่มีความหมายคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันมาจัดเป็นกลุ่มหัวข้อสรุปแนวคิด (Conceptual Categories) ต่าง ๆ กลายเป็นหน่วยความหมายของข้อมูลที่มีขนาดใหญ่และมีระดับความเป็นธรรมมากขึ้น

5. การตรวจสอบข้อมูล

ก่อนทำการสัมภาษณ์ผู้วิจัยทำการส่งคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ให้อาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบ และทำการแก้ไขตามคำแนะนำให้สมบูรณ์ก่อนการสัมภาษณ์จริง และเมื่อเก็บข้อมูล เรียบร้อยแล้วได้ทำการตรวจสอบด้วยวิธีการสามเส้า (Triangulation) โดยใช้การตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งที่มาต่าง ๆ กัน ได้แก่ จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบเนื้อหาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของแต่ละบุคคล เปรียบเทียบมุมมองของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเปรียบเทียบจากข้อมูลเรื่องเดียวกันที่มาจากผู้ให้ข้อมูลหลาย ๆ คน เพื่ออธิบายสภาพการณ์หลาย ๆ ช่วงเวลา

และมีมติที่ต่างกัน ซึ่งถ้าทุกแหล่งข้อมูลมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน หรือได้ข้อค้นพบเหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มามีความถูกต้อง

6. ข้อพิจารณาด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

ผู้วิจัยได้คำนึงถึงจริยธรรมกับผู้ให้สัมภาษณ์ โดยมีการติดต่อและขอความอนุเคราะห์ในการ สัมภาษณ์ก่อนทำการสัมภาษณ์จริง และได้แจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยก่อนการสัมภาษณ์ผู้ให้ สัมภาษณ์ทุกคน โดยที่ผู้วิจัยได้เปิดเผยข้อมูลตามที่ผู้ให้สัมภาษณ์อนุญาตเท่านั้น และได้ขออนุญาตในการนำรูปภาพ และข้อความมานำเสนอในงานวิจัย ในส่วนของข้อมูลที่ไม่สามารถเปิดเผยได้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บไว้เป็นความลับ โดยไม่ทำการเผยแพร่

7. การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการนำเสนอข้อมูลและผลการวิจัย แบบการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่วางไว้

ผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 คือ ความคาดหวังของคนไทยที่มีอาชีพหมอนวดแผนไทย ที่ไปทำงานในประเทศจีน การวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

ภาพรวมของการประกอบอาชีพร้านนวดแผนไทยในประเทศจีน การวิจัยพบว่า การเข้าสู่ธุรกิจร้านนวดแผนไทยในประเทศจีน จากผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการเข้าสู่ธุรกิจร้านนวดแผนไทยในประเทศจีน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนายจ้างคนไทย มีเส้นทางการเข้าสู่ธุรกิจร้านนวดแผนไทยในประเทศจีน โดยเริ่มต้นจากความชอบในการใช้บริการนวดของนายจ้างเอง และเล็งเห็นว่าร้านนวดแผนไทยที่มีคนจีนเป็นเจ้าของนั้น มีบรรยากาศที่มีความแตกต่างจากร้านนวดที่อยู่ในประเทศไทย จึงได้มีความคิดที่จะเปิดร้านนวดแผนไทยเป็นของตนเอง ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวไว้ เช่น “เปิดร้านเพราะตัวเองใช้ชีวิตอยู่ที่กว้างโจวเป็นหลักและชอบใช้บริการนวดร้านสปาตอนไปนวดแผนไทยที่มีคนจีนเป็นเจ้าของ จะไม่ได้บรรยากาศเหมือนที่ไทยสักเท่าไร” (นายจ้างคนไทย คนที่ 1) ในขณะที่ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนายจ้างคนจีนนั้น มีเส้นทางการเข้าสู่ธุรกิจร้านนวดแผนไทยในประเทศจีน โดยเริ่มต้นจากการชักชวนของคนรู้จักที่มีการดำเนินธุรกิจร้านนวดอยู่ก่อนแล้ว ให้มาเปิดร้านนวดแผนไทยด้วยกัน ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวไว้ ดังนี้ “รู้จักเพื่อนที่ทำร้านนวดในกวางโจว คิดว่าถ้าร่วมทุนเปิดร้านในเขต CBD จะได้กำไรเยอะกว่าปัจจุบันที่เค้าทำร้านในหมู่บ้าน เลยวางแผนเปิดด้วยกัน” (นายจ้างคนจีน คนที่ 1)

ความคาดหวังในการประกอบอาชีพของหมอนวดแผนไทยในประเทศจีน

1. ความคาดหวังต่อการทำงาน

จากผลการสัมภาษณ์คนไทยที่ประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีนเกี่ยวกับความคาดหวังต่อการทำงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่แล้ว มีความคาดหวังต่อการทำงานในเรื่องของการที่จะได้รับสวัสดิการการดูแลพนักงานจากสถานที่ทำงาน ทั้งในส่วนของงานจัดหาที่พักที่สะอาดและปลอดภัย ตลอดจน

การจัดให้มีประกันสังคมที่ครอบคลุมถึงการรักษาพยาบาลต่าง ๆ ซึ่งนอกจากเรื่องสวัสดิการแล้ว คนไทยที่ประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีน ยังมีความคาดหวังในเรื่องของความมั่นคงในสายอาชีพ โดยมีรายได้ที่มั่นคง และมีการจ่ายเงินเดือนที่ตรงเวลา อีกทั้ง ยังคาดหวังว่าจะไม่โดนลูกค้ายกเลิกในขณะปฏิบัติหน้าที่ เพราะเกรงว่าจะทำให้ถูกหักเงินเดือนจากนายจ้างได้ ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวไว้ ดังนี้ “คาดหวังรายได้จะได้รับเงินเดือนที่ตรงเวลา มีที่พักที่สิ่งแวดล้อมสะอาดให้ฟรี คาดหวังว่าทำงานแล้วจะไม่โดนลูกค้ายกเลิก เพราะจะโดนนายจ้างหักเงินครั้งละ 100 หยวน” (หมอนวดคนไทย คนที่ 1) “รายได้มั่นคง มีที่อยู่ที่ปลอดภัย มีสวัสดิการการดูแลสุขภาพ เช่น อยากให้นายจ้างช่วยออกค่ารักษาพยาบาลเวลาเจ็บป่วย เพราะมีเพื่อนร่วมอาชีพหลายคน ที่เมื่อมีอาการเจ็บป่วยต่าง ๆ นายจ้างมักจะลยแพบางคนต้องเดินทางกลับประเทศไทยเพื่อรักษาตัว” (หมอนวดคนไทย คนที่ 2) “คาดหวังไม่อยากจะลูกค้าเรื่องมากและโดนคอมเพลน อยากให้เงินเดือนจ่ายตรง โทที่ไม่เยอะ อยากได้ประกันสังคมจีน” (หมอนวดคนไทย คนที่ 3) “อยากได้ความมั่นคงในสายอาชีพ เพราะถ้าธุรกิจไปไม่รอด ก็จะทำให้เราตกงาน อยู่ได้นาน ๆ สวัสดิการดูแลสุขภาพ เช่น รักษาพยาบาล” (หมอนวดคนไทย คนที่ 4) “คาดหวังอยากมีรายได้สูงๆ อยากให้มีสวัสดิการ เช่น ประกันสังคม เพราะมีเพื่อนร่วมงานบาดเจ็บจากการทำงาน แต่ต้องออกค่ารักษาเอง” (หมอนวดคนไทย คนที่ 5)

2. ความคาดหวังต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น จากผลการสัมภาษณ์คนไทยที่ประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีนเกี่ยวกับความคาดหวังต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่ นั้น มีความคาดหวังต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในเรื่องของการมีรายได้ที่สูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้จากการทำงานในประเทศไทย ซึ่งนอกจากเรื่องรายได้แล้ว หมอนวดแผนไทยยังมีความคาดหวังในเรื่องของการได้รับสวัสดิการต่าง ๆ รวมถึงการได้รับเงินเดือนที่ตรงเวลา และเป็นไปตามข้อตกลง ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวไว้ ดังนี้ “ทำงานกับนายจ้างคนปัจจุบันได้รับเงินเดือนที่ตรงเวลา และเป็นไปตามข้อตกลง(สัญญา) คาดหวังว่าจะมีรายได้มากกว่าที่ไทย และไม่ต้องเสียค่าที่พัก” (หมอนวดคนไทย คนที่ 1) “มีรายได้ดีกว่าทำงานที่ไทย อยู่ที่ไทยได้เงินเดือนไม่เกิน 18000 บาทและต้องออกค่าที่พักค่ากินเองทำให้ไม่มีเงินเหลือเก็บส่งให้ครอบครัว แต่พอมาท่านอาชีพหมอนวดแผนไทยในจีนมีรายได้ขั้นต่ำเดือนละ 8000 หยวน มีที่พักฟรีและมีเบี้ยเลี้ยงค่าอาหารเดือนละ 500 หยวน ทำให้มีเงินเหลือส่งให้ที่บ้านมากขึ้น” (หมอนวดคนไทย คนที่ 2) “นายจ้างทำสัญญารายปี ได้รับเงินเดือน 8000 หยวนทำให้รู้สึกพอใจ จากอยู่ที่ไทยได้เงินเดือนแค่ประมาณ 14000 บาท” (หมอนวดคนไทย คนที่ 3) “เงินเดือนไม่สูงเท่าที่คาดหวังไว้แต่ยอมรับได้เนื่องจากไม่มีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ทำให้มีเงินเหลือเก็บมากกว่าอยู่ไทย” (หมอนวดคนไทย คนที่ 4) “ช่วงไม่มีโควิด รายได้ค่อนข้างดี หลังจากมีโรคระบาดเงินเดือนน้อยลง ปัจจุบันรายได้กลับมาดีเหมือนเดิม ได้หยุดอาทิตย์ละ 1 วัน ได้สวัสดิการซื้อตั๋วเครื่องบินให้กลับไทยปีละ 1 ครั้ง ระยะเวลาเท่าไรก็ได้” (หมอนวดคนไทย คนที่ 5)

จากผลการสัมภาษณ์คนไทยที่ประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีน มีผลการศึกษาความคาดหวังพบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่ มีรายได้จากการทำงานที่สูงขึ้น และค่อนข้างแน่นอน ซึ่งเป็นไปตามที่คาดหวังไว้ นอกจากนี้ ประเทศจีนยังมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการทำวีซ่าทำงานที่ต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ ดังที่ผู้ให้

สัมภาษณ์กล่าวไว้ ดังนี้ “มีรายได้ที่แน่นอนในรูปแบบของเงินเดือนที่สูง ป.ตรี 7,000 หยวน ไม่มีวุฒิป.ตรี 6,000 หยวน ซึ่งตอนที่ทำงานที่ไทย มีรายได้ไม่แน่นอน” (หมอนวดคนไทย คนที่ 1) “ผลรวมของรายได้เมื่อเทียบกับค่าครองชีพ ทำให้มีเงินส่งกลับไทยให้ครอบครัวและใช้หนี้ที่เป็นกอบเป็นกำ” (หมอนวดคนไทย คนที่ 2) “เมื่อเทียบกับ ประเทศอื่น ๆ ที่ สามารถทำวีซ่าทำงานได้ ประเทศจีนใช้ทุนที่ต่ำกว่า มาทำงานที่จีน มีค่าเตรียมเอกสารประมาณ 10,000-15,000 บาทใน ขณะที่ ประเทศอื่น ใช้เงิน 30,000-50,000 บาท” (หมอนวดคนไทย คนที่ 3) “รู้สึกคุณภาพชีวิตในจีนปลอดภัยและที่อยู่อาศัยจัดให้สบายกว่าอยู่ไทย แม้ว่าจะจะมีลูกค้าน้อยก็จะได้เงินยืมพื้นประมาณ 8000 หยวน ถ้าทำโอทีก็จะได้เงินเพิ่ม” (หมอนวดคนไทย คนที่ 5)

จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 คือ ศึกษาเส้นทางอาชีพ ปัญหาและอุปสรรคของคนไทยที่ไปประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีน

1. เส้นทางประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทย

จากผลการสัมภาษณ์คนไทยที่ประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีนเกี่ยวกับเส้นทางเข้าสู่อาชีพหมอนวดแผนไทย พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่นั้น มีความต้องการให้ตนเองมีรายได้เพิ่มขึ้น จึงได้มีการเรียนนวดที่สถาบันสอนนวดแผนไทย ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวไว้ ดังนี้ “การที่ก้าวมาทำงานนวด เนื่องจากการมองหารายได้พิเศษในตอนเลิกงาน และวันหยุด ซึ่งงานนวดเป็นงานอิสระประเภทหนึ่งที่สามารถทำได้ในช่วง วัน ว่าง ” (หมอนวดคนไทย คนที่ 1) “ต้องการมีรายได้ที่มากขึ้น” (หมอนวดคนไทย คนที่ 2) “เพื่อนชวนไปเรียนนวดที่สถาบันสอนนวดแผนไทย เพื่อที่จะทำงานต่างประเทศ” (หมอนวดคนไทย คนที่ 3) “ตอนแรกทำงานโรงงาน อยากได้รายได้เพิ่ม เพื่อนแนะนำให้ไปเรียนสถาบันสอนนวดแผนไทยที่คลอง 3” (หมอนวดคนไทย คนที่ 4) “สมัยก่อนทำงานโรงงานดูแลของในสโตร์ เงินเดือนค่อนข้างน้อย ประมาณ 15000 บาท ทำงานเหนื่อยกว่าอาชีพนวด ไม่มีวันหยุด มีเพื่อนแนะนำให้มาอาชีพหมอนวดรายได้ดีกว่า จึงเรียนนวดสถาบันแถวศรีนครินทร์ ใช้เวลาเรียนประมาณ 1 เดือน ค่าใช้จ่ายในการเรียนคอสละประมาณ 8000 บาท เมื่อ 5 ปีที่แล้ว” (หมอนวดคนไทย คนที่ 5)

2. การประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศไทย

จากผลการสัมภาษณ์คนไทยที่ประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยเกี่ยวกับการประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศไทย พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่ ให้ความเห็นว่าการทำงานเป็นหมอนวดแผนไทยในประเทศไทยนั้น มีรายได้ที่ค่อนข้างต่ำ จึงทำให้มีความต้องการที่จะไปทำงานที่ต่างประเทศ ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวไว้ ดังนี้ “เดิมทำงานในโรงงานแห่งหนึ่ง จ.อยุธยา จนเกิดเหตุการณ์น้ำท่วม บวกกับเศรษฐกิจไม่ดี งานที่ทำอยู่เงินเดือนไม่พอใช้ จึงคิดหางานใหม่ และมีกลุ่มเพื่อนแนะนำให้ไปเรียนนวดแผนไทย ทำให้มุ่งมั่นจะไปทำงานนวดแผนไทยที่ต่างประเทศอย่างเดียว” (หมอนวดคนไทย คนที่ 2) “หลังจากนั้นทำงานร้านสปาที่กรุงเทพฯ ประมาณ 1 ปี รายได้ 5000/สัปดาห์ แต่มีการจ่ายเยอะจึงไม่มีเงินเก็บ” (หมอนวดคนไทย คนที่ 4) “ได้ฝึกงานร้านสปา

แห่งหนึ่งที่จ.ชลบุรี ระยะเวลา 6-7 เดือน รายได้ประมาณ 500 บาทวัน เพื่อฝึกมือระหว่างนั้นก็หางานเพื่อไปต่างประเทศ” (หมอนวดคนไทย คนที่ 5)

3. การรับรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีน

จากผลการสัมภาษณ์คนไทยที่ประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีนเกี่ยวกับการรับรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีน พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่ มีการรับรู้ว่าการทำงานในต่างประเทศนั้น จะทำให้มีรายได้ และสวัสดิการ รวมถึงคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับการทำงานอยู่ในประเทศไทย ซึ่งก็ส่งผลทำให้มีเงินเก็บออมที่เพิ่มขึ้น ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวไว้ ดังนี้ “เมื่อทำงานนวดที่ จ.ภูเก็ตไปได้สักพัก พอเริ่มมีเพื่อนร่วมอาชีพมากขึ้น ก็ได้รู้ว่าการมาทำงานต่างประเทศรายได้ดีกว่าในไทย จึงใช้เวลาเสาะหาบริษัทจัดหางานต่าง ๆ” (หมอนวดคนไทย คนที่ 1) “เพื่อนบอกว่าไปทำงานนวดที่ต่างประเทศจะได้เงินดีกว่าอยู่ที่ไทยจึงตั้งใจไปเรียนนวดตามสถาบันที่สอนนวดแผนไทยเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ” (หมอนวดคนไทย คนที่ 2) “คิดว่าอาชีพหมอนวดจะทำให้มีโอกาสไปใช้ชีวิตต่างประเทศ เนื่องจากเบื่อสภาวะสังคมในไทย รายได้ต่างประเทศน่าจะสูงกว่า การอยู่ในจีนไม่มีค่าใช้จ่ายภาระเพิ่มเติมทำให้มีเงินเก็บมากขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดีมากขึ้น” (หมอนวดคนไทย คนที่ 3) “การประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในจีน ส่วนมากนายจ้างจะมีที่พักและค่าอาหารให้รายเดือน จึงไม่มีภาระค่าใช้จ่ายอื่น ๆ มีเงินเก็บและส่งให้ครอบครัวที่ไทยมากขึ้น” (หมอนวดคนไทย คนที่ 4) “อยู่จีนมา 4 ปี ค่อนข้างสบาย ไม่ลำบาก เจ้านายดี ไม่เหนียวเท่าที่ไทย” (หมอนวดคนไทย คนที่ 5)

4. เส้นทาง การเดินทางมาประกอบอาชีพ

จากผลการสัมภาษณ์คนไทยที่ประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีนเกี่ยวกับเส้นทาง การเดินทางมาประกอบอาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่ มีเส้นทาง การเดินทางมาประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีนจากการชักชวนของคนที่รู้จักเป็นหลัก โดยกลุ่มตัวอย่างบางส่วนเริ่มต้นการทำงานด้วยการใช้วีซ่าท่องเที่ยวในการเข้ามาทำงานในประเทศจีนในระยะสั้น จากนั้นจึงเดินทางกลับประเทศไทย และมีการขอทำวีซ่าทำงาน เพื่อกลับเข้าไปทำงานในประเทศจีนอีกครั้ง ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างบางส่วนนั้น เริ่มต้นการทำงานด้วยการขอวีซ่าทำงานตั้งแต่แรก เพื่อให้การเดินทางเข้าไปทำงานในประเทศจีน เป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวไว้ ดังนี้ “มีคนชักชวนไปทำงานนวดแผนไทยที่ประเทศเกาหลี โดยไม่มีวีซ่าและใบอนุญาตทำงาน หลังจากนั้นโดนตำรวจที่เกาหลีจับกุมและส่งตัวกลับไทย จึงมีคนชักชวนไปทำงานนวดแผนไทยที่ประเทศจีน เริ่มต้นจากใช้วีซ่าท่องเที่ยวเข้ามาทำงานครั้งละ 30 วันบางครั้งนายจ้างจะช่วยต่อวีซ่าให้เพิ่มเป็น 2 เดือนเมื่อหมดวีซ่าจึงเดินทางกลับประเทศไทย ทำแบบนี้อยู่หลายครั้งจนล่าสุดนายจ้างช่วยทำวีซ่าและใบอนุญาตทำงานในประเทศจีนอย่างถูกต้องตามกฎหมายและทำงานในจีนมากกว่า 4 ปีแล้ว เมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ในจีนน้อยกว่าที่เกาหลีแต่มากกว่าทำงานที่ประเทศไทย แต่ขั้นตอนการต่อวีซ่าหรือเอกสารต่าง ๆ ค่อนข้างง่ายกว่าที่เกาหลีจึงตัดสินใจทำงานที่จีนหลายปีแล้ว” (หมอนวดคนไทย คนที่ 2) “เพื่อนที่เรียนนวดด้วยกันชวนมา ครั้งแรกมาระยะสั้นด้วยวีซ่าท่องเที่ยว ทำงานที่กว้างโจว ประมาณ 50 วัน หลังจากนั้นกลับไทยตามกำหนดวีซ่า ติดปัญหาเรื่องวีซ่าทำงาน หลังจากนั้นเพื่อนร่วมอาชีพชวนกลับมาทำงานในจีนอีกครั้ง รอบนี้ทำวีซ่าทำงานและ

ทำมา 4 ปีแล้ว” (หมอนวดคนไทย คนที่ 3) “เพื่อนร่วมอาชีพที่เคยมาทำงานที่จีนอยู่แล้วแนะนำนายจ้าง และช่วยเตรียมเอกสารให้โดยนายจ้างคนที่ 1 ออกค่าใช้จ่ายให้ทั้งหมด” (หมอนวดคนไทย คนที่ 4) “เรียนที่สถาบันฯ คนในสถาบันแนะนำงานในจีนให้ โดยมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการประมาณ 30000 บาท ใช้เวลาเตรียมตัวประมาณ 6 เดือน เข้าจีนด้วยวีซ่าทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมายจีน ไม่เคยเปลี่ยนงาน ประมาณ 4 ปี” (หมอนวดคนไทย คนที่ 5) นอกเหนือจากช่องทางการชักชวนของคนรู้จักแล้ว กลุ่มตัวอย่างบางส่วนมีเส้นทางการเดินทางมาประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีนจากการประกาศรับสมัครงาน โดยบริษัทจัดหางานต่าง ๆ ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวไว้ ดังนี้ “ได้เห็นบริษัทหนึ่งประกาศรับสมัครผ่าน Facebook และมีการสำรองค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้ก่อน จึงได้ตัดสินใจมาทำงานในประเทศจีน หลังจากนั้นเตรียมเอกสาร ประกอบด้วย CV แนะนำตัว ใบประกอบวิชาชีพนวด ประวัติการทำงาน วุฒิการศึกษา ป.ตรี ใบประวัติอาชญากรรม ผลตรวจสุขภาพ ซึ่งเมื่อมีเอกสารครบแล้วหลังจากนั้นนายจ้างที่จีนจะออกหนังสือเชิญเพื่อขอวีซ่าทำงาน ใช้เวลาดำเนินการประมาณ 2 เดือน” (หมอนวดคนไทย คนที่ 1)

5. ปัญหาและอุปสรรคของการประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีน

จากผลการสัมภาษณ์คนไทยที่ประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีนเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีน พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่ พบปัญหาและอุปสรรคในเรื่องของภาษาเป็นหลัก โดยไม่สามารถสื่อสารให้เข้าใจกับลูกค้าได้ ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวไว้ ดังนี้ “เรื่องของภาษา คนจีนน้อยมากที่พูดภาษาอังกฤษได้ และคนไทยก็ไม่สามารถสื่อสารภาษาจีนได้” (หมอนวดคนไทย คนที่ 1) “ช่วงแรก ๆ มีปัญหาเรื่องการปรับตัวด้านภาษาเพราะพูดภาษาจีนไม่ได้ รวมทั้งเรื่องอาหารที่ไม่ถูกปากคนไทย” (หมอนวดคนไทย คนที่ 2) “มีปัญหาด้านภาษาการสื่อสารกับลูกค้าฟังไม่ออกว่าต้องการอะไร ทำให้จะต้องคอยเรียกเพื่อนร่วมงานช่วยแปลให้ ช่วงโควิด ไม่มีงานให้ทำเยอะ รายได้ลดลง” (หมอนวดคนไทย คนที่ 3) “ปัญหาด้านภาษา มีอุปสรรคการสื่อสารกับลูกค้าในระยะแรก หลังจากนั้นค่อยๆ เรียนรู้ภาษาจีนเพิ่มเติม” (หมอนวดคนไทย คนที่ 5) นอกเหนือจากปัญหาและอุปสรรคในเรื่องภาษาแล้ว กลุ่มตัวอย่างบางส่วนยังพบปัญหาและอุปสรรคในเรื่องของการถูกนายจ้างเอาเปรียบในเงื่อนไขสัญญา หรือโดนนายจ้างบางรายทำการยึดหนังสือเดินทางไว้เพื่อป้องกันไม่ให้หมอนวดคนไทยย้ายร้านได้ ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวไว้ ดังนี้ “นายจ้างออกค่าใช้จ่ายเตรียมเอกสารเพื่อเดินทางมาจีน แล้วนายจ้างไม่ต้องการจ้างต่อ เจ้าจะขายเราให้กับนายจ้างคนใหม่ ต้องเปลี่ยนที่ทำงานและที่พักใหม่ ถ้าจะลาออกก่อนหมดสัญญาจะต้องจ่ายเงินค่าผิดสัญญาประมาณ 2 หมื่นหยวน และนายจ้างบางคนยึดหนังสือเดินทางไว้เพราะกลัวย้ายร้าน” (หมอนวดคนไทย คนที่ 4)

6. ปัญหาและการช่วยเหลือหมอนวดแผนไทยในประเทศจีน

ปัญหาที่พบเจอจากผลการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ในสถานกงสุลใหญ่ ณ นครกว่างโจวเกี่ยวกับปัญหาที่พบเจอพบว่า หมอนวดแผนไทยในประเทศจีนมักพบปัญหาการถูกเอาเปรียบจากนายจ้างในเรื่องต่างๆ ได้แก่ การจ่ายเงินเดือนไม่ตรงตามสัญญา การถูกนายจ้างยึดหนังสือเดินทาง รวมถึงการถูกนายจ้างยกเลิกสัญญาการว่าจ้างเมื่อเกิดปัญหาต่าง ๆ ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวไว้ ดังนี้ “หมอนวดชาวไทยมักจะโดนนายจ้างยึดหนังสือเดินทาง

หลังจากดำเนินการเรื่องวีซ่าและเอกสารต่าง ๆ เรียบร้อย โดยมักจะอ้างว่าเป็นคนออกค่าใช้จ่ายกลัวหมอนวดชาวไทยหลบหนี ซึ่งหนังสือเดินทางเป็นเอกสารอันมีค่า ไม่ควรให้ตกไปอยู่ในความครอบครองของผู้ใด” (เจ้าหน้าที่สถานกงสุล คนที่ 1) “นายจ้างจ่ายเงินเดือนไม่ตรงตามสัญญา” (เจ้าหน้าที่สถานกงสุล คนที่ 2) “เมื่อเกิดปัญหาต่าง ๆ นายจ้างบางราย ปล่อยลอยแพหมอนวดชาวไทย” (เจ้าหน้าที่สถานกงสุล คนที่ 3) นอกจากนี้ ปัญหาการถูกเอาเปรียบจากนายจ้างแล้ว ยังพบปัญหาในเรื่องของการเข้ามาทำงานในประเทศจีนของหมอนวดแผนไทยอย่างผิดกฎหมาย โดยไม่มีใบอนุญาตทำงาน ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวไว้ ดังนี้ “ลักลอบเข้าประเทศจีนอย่างผิดกฎหมาย และไม่มีใบอนุญาตทำงาน” (เจ้าหน้าที่สถานกงสุล คนที่ 2) “ใช้วีซ่าผิดประเภท เนื่องจากบางเมืองในประเทศจีน กฎหมายท้องถิ่นไม่อนุญาตให้หมอนวดชาวไทยนวดเอง” (เจ้าหน้าที่สถานกงสุล คนที่ 3)

การช่วยเหลือจากกงสุลไทยในประเทศจีนจากผลการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ในสถานกงสุลใหญ่ ณ นครกว่างโจวเกี่ยวกับวิธีการช่วยเหลือหมอนวดแผนไทยในประเทศจีน พบว่า กงสุลไทยได้เข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือหมอนวดแผนไทยในประเทศจีนที่กำลังประสบปัญหาการถูกเอาเปรียบจากนายจ้างในเรื่องต่าง ๆ และปัญหาการเข้ามาทำงานในประเทศจีนของหมอนวดแผนไทยอย่างผิดกฎหมาย โดยมีการให้คำแนะนำเกี่ยวกับช่องทางการติดต่อหน่วยงานท้องถิ่นตามเขตที่พัก รวมถึงทำหน้าที่ในการประสานงานสอบถามหน่วยงานราชการท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเจรจาระหว่างหมอนวดชาวไทย และนายจ้าง หรือเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นในจีน ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวไว้ ดังนี้ “ช่วยเจรจาระหว่างหมอนวดชาวไทย และนายจ้าง หรือเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นในจีน” (เจ้าหน้าที่สถานกงสุล คนที่ 1) “ประสานงานสอบถามหน่วยงานราชการท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง” (เจ้าหน้าที่สถานกงสุล คนที่ 2) “ให้คำแนะนำช่องทางการติดต่อหน่วยงานท้องถิ่นตามเขตที่พัก เช่น ข้อมูลการติดต่อกรมแรงงาน เป็นต้น” (เจ้าหน้าที่สถานกงสุล คนที่ 3)

ข้อเสนอแนะต่อบุคคลที่จะมาประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีน จากผลการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ในสถานกงสุลใหญ่ ณ นครกว่างโจวเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อบุคคลที่จะมาประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีน พบว่า กงสุลไทยมีข้อเสนอแนะให้หมอนวดแผนไทยควรจะต้องมีการดำเนินการเข้าไปลงทะเบียนแจ้งความประสงค์ไปทำงานที่ศูนย์ทะเบียนคนหางานไปทำงานต่างประเทศ กองบริหารแรงงานไทยไปต่างประเทศ กรมจัดหางาน เพื่อให้การเข้ามาทำงานในประเทศจีนเป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมายและปลอดภัย ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวไว้ ดังนี้ “หากต้องการมาทำงานที่ต่างประเทศอย่างถูกกฎหมายและปลอดภัย แนะนำให้ลงทะเบียนแจ้งความประสงค์ไปทำงานที่ศูนย์ทะเบียนคนหางานไปทำงานต่างประเทศ กองบริหารแรงงานไทยไปต่างประเทศ กรมจัดหางาน หรือลงทะเบียนผ่านเว็บไซต์ toea.doe.go.th” (เจ้าหน้าที่สถานกงสุล คนที่ 1)

จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 คือศึกษาคุณภาพชีวิตของคนไทยที่ประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านคุณภาพชีวิตของหมอนวดแผนไทยในประเทศจีนพบว่า

1. คุณภาพชีวิตด้านวัตถุ

จากผลการสัมภาษณ์คนไทยที่ประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับคุณภาพชีวิตด้านวัตถุ ทั้งในด้านรายได้ที่สูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับการทำงานในประเทศไทย และด้านสวัสดิการที่นายจ้างมีการจัดหาที่พักให้ นอกเหนือจากนั้น กลุ่มตัวอย่างยังมีความพึงพอใจในด้านระบบขนส่งสาธารณะที่ดีกว่าประเทศไทย โดยมีรถประจำทางที่สะดวกและมีความปลอดภัย ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวไว้ ดังนี้ “รู้สึกว่าการครองชีพไม่สูงเงินเดือนสูงกว่าค่าครองชีพ” (หมอนวดคนไทย คนที่ 1) “ความสะดวกสบายทางด้านวัตถุนั้นมีค่อนข้างครบครัน นายจ้างมีที่พักให้ค่อนข้างดี มีคนไทยนอนรวมห้องเดียวกัน 3 คน” (หมอนวดคนไทย คนที่ 2) “เคยต่อเงินเดือนกับนายจ้างแต่นายจ้างไม่ขึ้นเงินเดือนให้ เพราะปีนี้เคยขึ้นเงินเดือนครั้งล่าสุดจาก 7000 หยวน เป็น 8000 หยวนเมื่อ 2 ปีก่อน หลังจากนั้นเงินเดือนไม่ขึ้นอีกเลย แต่รวมๆถือว่าพอใจเพราะทราบว่าที่ทำงานอื่นเงินเดือนขึ้นหลักร้อยหยวน เช่น 300 - 500 หยวน นายจ้างเช่าห้องพักให้อยู่กับเพื่อนร่วมงานคนอื่นอยู่ด้วยกันห้องละ 4 คน ส่วนตัวมีหารายได้เพิ่ม เช่น ทำขนมไทยขาย ทำดอกไม้ดินปั้น ขายให้กลุ่มคนไทยในจีน และลูกค้าคนจีนด้วย” (หมอนวดคนไทย คนที่ 3) “มีรายได้สูงกว่าอยู่ที่ไทยสามารถส่งให้ทางบ้าน” (หมอนวดคนไทย คนที่ 4) “อยู่จีนนายจ้างมีที่พักให้ดีและเงินเดือนค่อนข้างสูงกว่าที่ไทย เวลาเดินทางไปไหนด้วยรถประจำทางสะดวกและปลอดภัยกว่าที่ไทย” (หมอนวดคนไทย คนที่ 5)

2. คุณภาพชีวิตด้านความรู้สึกนึกคิดโดยรวม

จากผลการสัมภาษณ์คนไทยที่ประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์ในคุณภาพชีวิตด้านความรู้สึกนึกคิดโดยรวมที่แตกต่างกันออกไป โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการทำงานเป็นหมอนวดในประเทศจีน มีคุณภาพชีวิตด้านความรู้สึกนึกคิดที่ค่อนข้างแย่ เนื่องจากมีความกังวลในความมั่นคงในอาชีพการทำงานของตน นอกจากนี้ ยังพบปัญหาในเรื่องนิสัยและวัฒนธรรมบางอย่างของลูกค้าคนจีนบางราย ซึ่งส่งผลทำให้กลุ่มตัวอย่างบางรายรู้สึกไม่สบายใจในระหว่างการปฏิบัติงาน ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวไว้ ดังนี้ “คุณภาพชีวิตด้านนี้ค่อนข้างแย่ ถึงแม้ว่าจะทำงานมา 3 ปีแล้วยังรู้สึกว่าคนจีนบางคนนิสัยมักง่ายไม่ปราณี คิดอะไรง่าย ๆ ไม่ซับซ้อนทำให้อยู่ร่วมกันรู้สึกอึดอัด เช่นร้านสกปรก ถ้าเราบอกเค้าจะเฉยๆ แต่ลูกค้าคอมเพลนจะเป็นเรื่องใหญ่” (หมอนวดคนไทย คนที่ 1) “มีกังวลว่าจะทำงานอยู่ที่นี้ได้อีกกี่ปี คิดว่าอาจจะทำงานที่จีนอีก 4-5 ปีจะกลับไทย” (หมอนวดคนไทย คนที่ 2) “มีความกังวลเรื่องวีซ่าเพราะตัวเองไม่มีวุฒิปตรี หลายเมืองที่เคยทำงานมาเช่น กว่างโจว ตงก่วน ต้องมีวุฒิปตรีเท่านั้น ตอนนี้อยู่ทำงานจากตงก่วนเพราะเรื่องต่อวีซ่าไม่ได้มาอยู่จนซึ่งได้ 1 เดือนแอบกังวลเรื่องร้านสปาส่วนใหญ่จะดำเนินกิจการได้ไม่นานก็ปิดตัวลงทำให้ต้องเปลี่ยนที่ทำงานไปเรื่อย ๆ เจ้านายมีที่พักให้เป็นสัดส่วนรู้สึกพอใจกับที่พักทุกที่ที่ทำงาน

เคยมีตอนย้ายร้านชั่วคราวต้องอาศัยนอนในร้านสเปาเวลาห้องว่าง แต่แค่ระยะเวลานั้นๆ” (หมอนวดคนไทย คนที่ 4) ในขณะที่ กลุ่มตัวอย่างบางส่วน มีความเห็นว่าการทำงานเป็นหมอนวดในประเทศจีนนั้น มีคุณภาพชีวิตด้านความรู้สึกนึกคิดที่ดี เนื่องจากมีนายจ้างและเพื่อนร่วมงานที่ดี อีกทั้ง ประเทศจีนยังมีสภาพแวดล้อมที่คล้ายคลึงกับประเทศไทย จึงทำให้ไม่ต้องปรับตัวมาก ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวไว้ ดังนี้ “มีความสุขเพราะอยู่ในมานานและจีนสภาพแวดล้อมคล้ายๆไทยไม่ต้องปรับตัวมาก” (หมอนวดคนไทย คนที่ 3) “รู้สึกว่าการเองโชคดีที่มาเจอเจ้านายดีเพื่อนร่วมงานดีหมดเพราะเคยได้ยินบางคนมีปัญหาเกี่ยวกับเจ้านาย หลักๆเรื่องจ่ายเงินไม่ตรงทำให้อยู่ไม่ได้ แต่ตัวเองไม่เคยเจอ ทำให้อยู่จีนได้นาน” (หมอนวดคนไทย คนที่ 5)

3. คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ

จากผลการสัมภาษณ์คนไทยที่ประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์ในคุณภาพชีวิตด้านจิตใจที่แตกต่างกันออกไป โดยกลุ่มตัวอย่างบางส่วนนั้นมีประสบการณ์คุณภาพชีวิตด้านจิตใจที่ดี โดยลูกค้ามีความเชื่อมั่นในฝีมือการให้บริการของตนรวมถึงกลุ่มตัวอย่างบางส่วนยังได้รับการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ จากเพื่อนร่วมงาน และไม่เคยถูกลูกค้าหรือนายจ้างปฏิบัติไม่ดีด้วย แต่อย่างไรก็ดี กลุ่มตัวอย่างบางส่วนนั้น มีประสบการณ์คุณภาพชีวิตด้านจิตใจที่ค่อนข้างแย่ โดยถูกลูกค้าหรือนายจ้างดูถูก และปฏิบัติไม่ดีด้วย ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวไว้ ดังนี้ “รู้สึกพอประมาณมีเรื่องที่ดีและไม่ดี คนจีนบางคนให้เกียรติบางคนดูถูก” (หมอนวดคนไทย คนที่ 1) “เกือบทุกคนที่รู้จักปฏิบัติดี ลูกค้ารู้สึกตื่นเต้นที่รู้ว่าเราเป็นคนไทย ลูกค้าบางคนมีประสบการณ์เที่ยวไทยและเคยนวดแผนไทยที่ไทยทำให้รู้สึกเชื่อในความสามารถ ไม่เคยเจอคนที่ไม่ให้เกียรติ” (หมอนวดคนไทย คนที่ 2) “มีความความพึงพอใจในสถานะภาพสังคม ความพึงพอใจในการทำงาน สมัย 5-6ปีก่อนรู้สึกว่า คนแก๋ในจีนไม่ค่อยยอมรับเพราะนายจ้างเคยปรี๊ดโบรชัวร์ร้านให้แจกคนภายนอก แล้วมักจะโดนผู้สูงอายุทำสีหน้าเหยียดใส่และไม่ชอบและซุบซิบ ทำให้รู้สึกไม่ดี แต่ระยะ 2-3 ปีหลังไม่เจอแบบนี้” (หมอนวดคนไทย คนที่ 3) “คนจีนที่เป็นเพื่อนกันช่วยเรื่องเงินและภาษา ส่วนคนไทยดีอีกแบบไม่สบายใจปรึกษาได้ บางครั้งคนจีนเห็นแก่ตัวไม่ค่อยช่วยเหลือกัน มีความเห็นแก่ตัว แต่ตอนทำงานร่วมกับคนไทยไม่มีปัญหา ตั้งแต่อู่ในจีนไม่เคยรู้สึกว่าโดนเหยียด รู้สึกว่างานคืองาน” (หมอนวดคนไทย คนที่ 4) “รู้สึกพอใจไม่เคยโดนลูกค้าหรือนายจ้างดูถูกเรา มีลูกค้าประจำที่ติดใจฝีมือการนวดแผนไทยของเรา” (หมอนวดคนไทย คนที่ 5)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยข้างต้น สามารถอภิปรายผลการวิจัยเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. ความคาดหวังของคนไทยที่ประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยที่ไปทำงานในประเทศจีน

คนไทยที่ประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีน มีความคาดหวังในเรื่องของความมั่นคงในสายอาชีพและรายได้อย่างยิ่งจนทำให้บางคนหยุดงานในร้านที่ประจำอยู่เพื่อไปรับงานจากร้านอื่น ๆ เพื่อหารายได้เพิ่มเติม หมอนวดแผนไทยที่ไปทำงานในประเทศจีนมองว่าการย้ายไปทำงานในประเทศจีนจะช่วยให้พวกเขาได้รับผลตอบแทนที่สูงเป็นหลัก เมื่อเทียบกับการทำงานในประเทศไทยซึ่งมีรายได้ที่ไม่สูงและไม่มั่นคง หมอนวดแผนไทยจึงคาดหวังว่าการทำงานในประเทศจีนจะเปิดโอกาสให้พวกเขาสามารถสร้างรายได้ที่มั่นคง และมีการจ่ายเงินเดือนที่ตรงเวลา และเป็นไปตามข้อตกลงตามกฎหมาย ความคาดหวังเรื่องรายได้ที่พบในการศึกษานี้มีความสอดคล้องกับการศึกษาของ ทศนีย์ จิตต์ทองกุล และคณะ (2555) ที่พบว่าคนไทยที่เดินทางไปเป็นแรงงานที่ประเทศไต้หวันมีความคาดหวังอย่างยิ่งว่าการทำงานต่างประเทศจะช่วยให้พวกเขามีรายได้ที่เพิ่มขึ้นเพื่อปลดภาระหนี้สินที่มี และสอดคล้องกับการศึกษาของนิกร ภูมิแสนโคตร (2546) ที่สรุปเช่นกันว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้แรงงานไทยตัดสินใจที่จะเดินทางไปทำงานต่างประเทศคือรายได้ที่สูงกว่าการทำงานในประเทศไทย สะท้อนให้เห็นว่าความคาดหวังเรื่องรายได้เป็นแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้หมอนวดแผนไทยตัดสินใจที่จะเดินทางไปทำงานที่ประเทศจีน นอกเหนือจากความคาดหวังในแง่ของการมีรายได้ที่สูงขึ้นและมั่นคงแล้ว หมอนวดแผนไทยส่วนใหญ่ยังมีความคาดหวังต่อการทำงานในเรื่องของการที่จะได้รับสวัสดิการการดูแลพนักงาน โดยพวกเขาคาดหวังว่าสถานที่ทำงานรวมถึงที่พักจะต้องสะอาดและมอบความปลอดภัยให้แก่พวกเขา นอกจากนี้ พวกเขายังคาดหวังว่าจะได้รับสวัสดิการตามข้อกำหนดที่ได้รับประกันสังคมที่ครอบคลุมถึงค่ารักษาพยาบาลต่าง ๆ และในแง่ของการปฏิบัติงานนั้น หมอนวดแผนไทยมีความคาดหวังว่าจะไม่โดนลูกค้ายกข้อหาในขณะปฏิบัติหน้าที่ซึ่งอาจส่งผลให้พวกเขาถูกหักเงินเดือนจากนายจ้างได้ จากผลการวิจัยดังกล่าวนี้ จึงสรุปได้ว่าคนไทยที่ไปประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีนให้ความสำคัญและความคาดหวังเป็นอย่างยิ่งในส่วนของรายได้ที่มั่นคงเป็นหลัก เนื่องจากการประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีนถูกมองว่าเป็นโอกาสทางอาชีพการเงินที่สร้างความมั่นคงของรายได้ได้ดีกว่าการทำงานอาชีพเดียวกันนี้ในประเทศไทย

2. เส้นทางอาชีพ ปัญหาและอุปสรรคของคนไทยที่ประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีน

เนื่องจากการทำงานเป็นหมอนวดแผนไทยในประเทศไทยนั้นมีรายได้ที่ค่อนข้างต่ำ คนไทยที่ประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยจึงทำให้มีความต้องการที่จะไปทำงานที่ประเทศจีน จึงมิได้มีการเรียนนวดที่สถาบันสอนนวดแผนไทย และตัดสินใจเดินทางมาประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีนจากการชักชวนของคนรู้จัก รวมถึงการประกาศรับสมัครงานโดยบริษัทจัดหางานต่าง ๆ โดยมีเส้นทางการทำงานที่แตกต่างกันไป บางคนเริ่มต้นการทำงานด้วยการใช้วีซ่าท่องเที่ยวในการเข้ามาทำงานในประเทศจีนในระยะสั้น จากนั้นจึงเดินทางกลับประเทศไทยเพื่อทำเรื่องขอวีซ่าทำงานแล้วจึงกลับมาทำงานในประเทศจีนอีกครั้ง ขณะที่บางคนเริ่มต้นการ

ทำงานด้วยการขอวีซ่าทำงานตั้งแต่แรกเพื่อให้เดินทางเข้าไปทำงานในประเทศจีนได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย อย่างไรก็ตาม หนองผวนไทย มักจะประสบปัญหาเรื่องภาษาทำให้ไม่สามารถพูดคุยกับลูกค้าได้ และบางคนถูกนายจ้างเอาเปรียบในเงื่อนไขสัญญา อาทิ การจ่ายเงินเดือนไม่ตรงตามสัญญา การยกเลิกสัญญาการว่าจ้าง หรือทำการยึดหนังสือเดินทางไว้เพื่อป้องกันไปรับงานที่ร้านอื่น ขณะที่บางคนประสบปัญหาการเข้ามาทำงานในประเทศจีนของหนองผวนไทยอย่างผิดกฎหมายจึงต้องได้รับความช่วยเหลือจากกงสุลไทยในประเทศจีน ปัญหาที่หนองผวนไทยประสบเมื่อเดินทางไปทำงานที่ประเทศจีนในการศึกษานี้มีความสอดคล้องกับการศึกษาของอมรรตน์ บุญนาค (2542) ที่พบว่าคนไทยที่เดินทางไปทำงานต่างประเทศประสบปัญหาเรื่องภาษาในการสื่อสารทั้งยังขาดความรู้เกี่ยวกับกฎหมายแรงงานในประเทศที่ทำงานจึงถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายจ้างได้ง่าย สะท้อนให้เห็นว่าแรงงานไทยที่ไปเป็นหนองผวนไทยทำงานอยู่ในประเทศจีนต้องเผชิญกับอุปสรรคด้านภาษา และประสบปัญหาการถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายจ้าง จากผลการวิจัยดังกล่าวนี้ จึงสรุปได้ว่าคนไทยที่ประกอบอาชีพหนองผวนไทยในประเทศจีนมีเส้นทางอาชีพที่แตกต่างกันไปในแง่ของการเริ่มต้นทำงานในประเทศจีน และมีปัญหาเรื่องการใช้ภาษา รวมถึงการถูกเอารัดเอาเปรียบและการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมในรูปแบบต่าง ๆ โดยนายจ้างของตนเอง

3. คุณภาพชีวิตของคนไทยที่ประกอบอาชีพหนองผวนไทยในประเทศจีน

ในด้านคุณภาพชีวิตด้านวัตถุ พบว่าส่วนใหญ่รู้สึกพึงพอใจเนื่องจากการทำงานในประเทศจีนช่วยให้พวกเขามีรายได้ที่สูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับการทำงานในประเทศไทย นอกจากนี้ยังได้รับสวัสดิการต่าง ๆ และที่พัก รวมถึง การเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะที่สะดวกโดยมีรถประจำทางที่สะดวกและมีความปลอดภัย การรับรู้คุณภาพชีวิตด้านวัตถุในเชิงบวกของหนองผวนไทยมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของเศกสิน ศรีวัฒนานุลกิจ (2541) ที่พบว่าแรงงานไทยที่เดินทางไปทำงานในประเทศญี่ปุ่นเข้าถึงคุณภาพชีวิตที่ดีเยี่ยมในด้านวัตถุโดยได้รับสวัสดิการที่พักและอาหารไม่แตกต่างจากแรงงานญี่ปุ่นมากนัก ในคุณภาพชีวิตด้านความรู้สึคนึกคิด พบว่า หนองผวนไทยในประเทศจีนมีความรู้สึกที่แตกต่างกันออกไป โดยส่วนใหญ่ยังคงสับสนว่าการมาทำงานเป็นหนองผวนไทยในประเทศจีนอาจไม่ได้ส่งเสริมความมั่นคงในอาชีพการทำงานของตนตามที่คาดหวัง และยังประสบปัญหานิสัยและวัฒนธรรมบางอย่างของลูกค้าบางรายจึงเกิดความรู้สึกไม่สบายใจในระหว่างการทำงาน อย่างไรก็ตามบางคนมองว่าการทำงานเป็นหนองผวนไทยในประเทศจีนนั้นมอบคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่พวกเขาเนื่องจากมีนายจ้างและเพื่อนร่วมงานที่ดีและไม่ต้องปรับตัวมากนัก เมื่อพิจารณาคุณภาพชีวิตด้านจิตใจก็พบว่าคุณภาพชีวิตส่วนนี้ของหนองผวนไทยในประเทศจีนแตกต่างกันไป บางคนเชื่อมั่นฝีมือการให้บริการของตนเองและมีเพื่อนร่วมงานที่ดีคอยช่วยเหลือจึงมีสภาพจิตใจที่ดี แต่บางคนกลับโดนดูถูกจากลูกค้าหรือนายจ้างจึงมีสภาพจิตใจที่ย่ำแย่ซึ่งมีความขัดแย้งกับการศึกษาของเศกสิน ศรีวัฒนานุลกิจ (2541) ที่พบว่าคนไทยส่วนใหญ่ที่ไปเป็นแรงงานในประเทศญี่ปุ่นไม่ได้เจอคำดูถูกจากคนญี่ปุ่นเท่าไรนัก อย่างไรก็ตาม อาจเป็นเพราะว่าความต่างด้านวัฒนธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่วัฒนธรรมญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับการรักษาหน้าของอีกฝ่ายเป็นสำคัญ จากผลการวิจัยดังกล่าวนี้ จึงสรุปได้ว่าคนไทยที่ประกอบอาชีพหนองผวนไทยในประเทศจีนมีคุณภาพชีวิตที่

แตกต่างกันไป บางคนมีคุณภาพชีวิตด้านความรู้สึกนึกคิดและจิตใจที่ดีขณะที่บางคนควรได้รับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตในด้านเหล่านั้นเพิ่มเติม

สรุป

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษานี้เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตและเส้นทางอาชีพหมอนวดแผนไทยของคนไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคาดหวังของคนไทยที่มีอาชีพหมอนวดแผนไทย ที่ไปทำงานในประเทศจีน เพื่อศึกษาเส้นทางอาชีพ ปัญหาและอุปสรรคของคนไทยที่ไปประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีน และเพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของคนไทยที่ประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีน ซึ่งผลลัพธ์การศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยที่ประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีนต่อไป

ประชาชนชาวจีนหันมาให้ความสนใจกับการแสวงหาความสุขเพื่อผ่อนคลายความเครียดจากการทำงาน โดยการใช้บริการนวดผ่อนคลาย และการนวดสปาเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะกับในเมืองใหญ่ๆ ที่มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ สะท้อนให้เห็นถึงโอกาสหมอนวดแผนไทยที่จะไปทำงานในธุรกิจดังกล่าวในประเทศจีน อย่างไรก็ตามกลับพบว่าคุณภาพชีวิตของหมอนวดแผนไทยในประเทศจีนอาจจะไม่ได้รับการสนับสนุนที่ดีพอ และมักจะถูกนายจ้างเอาเปรียบ ผู้วิจัยกำหนดวิธีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยคนไทยที่ประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีน 5 คน นายจ้างที่ประกอบการธุรกิจนวดแผนไทยในประเทศจีน 2 คน และเจ้าหน้าที่ในสถานกงสุลใหญ่ ณ นครกว่างโจว 3 คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล (In-depth Interview) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการพัฒนาเครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์ สำหรับการตอบคำถามแบบปลายเปิดเพื่อให้เข้าใจคุณภาพชีวิตและเส้นทางอาชีพหมอนวดแผนไทยของคนไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีน

ผลการวิจัยเผยให้ทราบว่า การทำงานเป็นหมอนวดแผนไทยในประเทศไทยนั้น มีรายได้ที่ค่อนข้างต่ำ จึงทำให้มีความต้องการที่จะไปทำงานที่ต่างประเทศ หลาย ๆ คนจึงตัดสินใจเลือกไปทำงานที่ประเทศจีนเพื่อโอกาสในการสร้างรายได้ที่มั่นคงกว่าและมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการทำวีซ่าทำงานที่ต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ หมอนวดแผนไทยมีความคาดหวังต่อการทำงานในเรื่องของการที่จะได้รับสวัสดิการการดูแลพนักงานจากสถานที่ทำงาน และการได้รับเงินเดือนที่ตรงเวลา และเป็นไปตามข้อตกลง และความมั่นคงในสายอาชีพจากการมีรายได้ที่มั่นคง อย่างไรก็ตาม หมอนวดแผนไทยมักจะมีปัญหาและอุปสรรคในเรื่องของภาษา การถูกนายจ้างเอาเปรียบในเรื่องหนี้สัญญา หรือถูกยึดหนังสือเดินทางไว้เพื่อป้องกันไม่ให้ย้ายร้าน รวมถึงการเข้ามาทำงานอย่างผิดกฎหมายในแง่ของคุณภาพชีวิต หมอนวดไทยส่วนใหญ่รู้สึกพึงพอใจกับคุณภาพชีวิตด้านวัตถุ ทั้งในด้านรายได้ที่ ด้านสวัสดิการ และด้านระบบขนส่งสาธารณะที่ดีกว่าประเทศไทย หมอนวดแผนไทยที่ทำงานในประเทศจีนจำนวนมากยอมรับว่าตนเองความกังวลในความมั่นคงในอาชีพการทำงาน และนิสัยและวัฒนธรรมบางอย่างของลูกค้าบางราย และบางคนมีสภาพจิตใจที่ค่อนข้างแย่จากการถูกลูกค้าหรือนายจ้างดูถูกขณะที่บางคนไม่พบประสบการณ์ที่เลวร้ายเหล่านี้ความคาดหวังของเจ้าของกิจการต่อหมอนวดคนไทย ผู้ประกอบธุรกิจนวดแผนไทยในประเทศจีน

เกี่ยวกับความคาดหวังของเจ้าของกิจการต่อหมอนวดคนไทย ซึ่งนายจ้างโดยส่วนใหญ่มีความคาดหวังว่าการมีหมอนวดคนไทยนั้น จะช่วยทำให้ร้านนวดแผนไทยดูมีความน่าเชื่อถือ และสามารถเพิ่มยอดขายให้กับธุรกิจได้ การรับรู้ความคาดหวังของหมอนวดคนไทยในประเทศจีนของนายจ้างที่ประกอบธุรกิจนวดแผนไทยในประเทศจีนเกี่ยวกับการรับรู้ความคาดหวังของหมอนวดคนไทยในประเทศจีน พบว่า หมอนวดไทยโดยส่วนใหญ่มีความคาดหวังที่จะได้รับผลตอบแทนที่สูงเป็นหลัก ซึ่งก็ทำให้หมอนวดไทยบางราย มีพฤติกรรมที่สร้างปัญหาให้กับทางร้าน ได้แก่ การหยุดงาน เพื่อไปรับงานจากร้านอื่น ๆ ปัญหาและอุปสรรคของการประกอบการพบว่า การประกอบอาชีพร้านนวดแผนไทยในประเทศจีนนั้น พบปัญหาในเรื่องของค่าใช้จ่ายในส่วนของการเช่าพื้นที่ที่สูง เนื่องจากมีการใช้พื้นที่ขนาดใหญ่สำหรับการดำเนินธุรกิจ นอกจากนี้ ยังพบปัญหาการขาดแคลนบุคลากรหมอนวดในตลาด รวมถึงการแข่งขันที่สูงในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยนี้

เมื่อพิจารณาจากผลงานวิจัยที่ทำการศึกษ งานวิจัยนี้เป็นประโยชน์ให้กับองค์กรหรือหน่วยงานรัฐที่มีหน้าที่ดูแลคุณภาพชีวิตของคนไทยในต่างแดน โดยองค์กรหรือหน่วยงานรัฐสามารถนำผลการศึกษาไปช่วยในการพัฒนาการส่งเสริมการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยที่ประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยคำนึงถึงความคาดหวัง เส้นทางอาชีพ ปัญหาและอุปสรรคของคนไทยที่ประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีน องค์กรหรือหน่วยงานรัฐควรมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่คนไทยเหล่านี้ประสบ โดยปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของคนไทยตามที่กำหนดโดยกฎหมาย ไม่ปล่อยให้คนไทยประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีนถูกเอารัดเอาเปรียบโดยนายจ้างหรือโดนปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม ควรมีการตรวจสอบอย่างต่อเนื่องให้แน่ใจว่ามีการจ่ายเงินค่าพนักงานเหล่านี้อย่างถูกต้องตามข้อตกลงตามกฎหมาย ตรงต่อเวลา และไม่มีการหักเงินอย่างไม่เป็นธรรมหรือการยึดหนังสือเดินทางอันเป็นการกระทำที่มีความผิดตามกฎหมายจีนไม่ว่ากรณีใด ๆ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งถัดไป

งานวิจัยในครั้งนี้ได้เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลรวมจำนวนทั้งสิ้น 10 คนโดยในจำนวนนี้เป็นคนไทยที่ประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีน 5 คน ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรหมอนวดแผนไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีนเพียงบางส่วนเท่านั้น ดังนั้น จึงอาจมีข้อจำกัดด้านการกระจายตัวของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ หากมีการต่อยอดงานวิจัยในประเด็นเดียวกันนี้ในอนาคต ผู้วิจัยเสนอว่าควรเก็บข้อมูลให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ของกลุ่มประชากรคนไทยที่ประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยในประเทศจีนโดยเก็บข้อมูลจากตัวแทนประชากรทุกมณฑลของประเทศจีน เพื่อให้ได้ผลวิจัยที่ชัดเจนและเห็นถึงความสอดคล้องและความแตกต่างในคุณภาพชีวิตและเส้นทางอาชีพหมอนวดแผนไทยของคนไทยในทำงานอยู่ในแต่ละมณฑลของสาธารณรัฐประชาชนจีน

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. (2555). เทรนด์ใหม่ของธุรกิจสปาในจีนที่น่าจับตามอง. สืบค้น 20/10/2564. จาก https://ditp.go.th/contents_attach/69655/55002269.pdf
- กรรวิ์ กันเงิน. (2550). ความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี. (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- คมชัดลึก. (2562). การเดินทางของ "ศาสตร์นวดไทย" กว่าจะได้ขึ้นหิ้ง "มรดกโลก". สืบค้น 20/10/2564. จาก <https://www.komchadluek.net/scoop/405841>
- ทัศนีย์ จิตต์ทองกุล กิ่งพร ทองใบ และสุขุมลย์ ชำนิจ. (2555). สาเหตุและปัญหาของแรงงานในการไปทำงานต่างประเทศ กรณีศึกษาแรงงานไทยที่เดินทางไปทำงานได้วัน. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย*, 2(1), 65-76.
- นิกร ภูมิแสนโคตร. (2546). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจที่จะไปทำงานในต่างประเทศของแรงงานไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดมหาสารคาม. *รายงานการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต*, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประโยชน์ บุญสินสุข. (2543). *คู่มือการนวด* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ก่อกิจการพิมพ์.
- มานพ ประภาษานนท์. (2549). *นวดไทยล้มฝ่าบาทเพื่อสุขภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- ศูนย์บริการข้อมูลธุรกิจไทยในจีน. (2565). GUANGDONG มณฑลกว่างตุง. สืบค้น 20/10/2564. จาก <https://thaibizchina.com/country/guangdong/>
- เศกสิน ศรีวัฒนานุลกิจ. (2541). คุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานไทยในญี่ปุ่น : ศึกษากรณีแรงงานอกกฎหมาย. *รายงานการวิจัย*, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สถาบันการแพทย์แผนไทย. (2547). *คู่มือประชาชนในการดูแลสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทย*. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มงานพัฒนาวิชาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร สถาบันการแพทย์แผนไทย.
- สำนักงานพัฒนาพิงคนคร. (2561). การนวดไทย. สืบค้น 20/10/2564. จาก <https://pinkanakorn.or.th/>
- อมรรัตน์ บุญนาค. (2542). ปัญหาของแรงงานไทยในการไปทำงานต่างประเทศ : ศึกษากรณีจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และลำปาง. *วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต*, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Booz Allen Hamilton. (1973). *The Quality of life Concept : A Potential New Tool for Decision – Malers*. Washington D.C. : National Technical Information Service.
- Davis, L.E. (1977). Enhancing the quality of work life : Development in the United States. *International Labour Review*, 116, 53-65.
- Katzell, R. A. (1980). Work attitudes, motivation, and performance. *Professional Psychology*, 11(3), 409–420.

-
- Wallace, S.A. (1974). *Identifying Quality of Life Indicators for Use in Family Planning*. Programs in Developing Countries. New Jersey: Prentice-Hall.
- Walton, R.E. (1973). Quality of Working Life: What is it?. *Sloan Management Review*, 4(7), 20-23.